

2025/1016

23.5.2025.

KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2025/1016

(2025. gada 16. maijs),

ar ko Spānijas Karalistei attiecībā uz Melilju piešķir atkāpi no dažiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/943 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/944 noteikumiem

(izziņots ar dokumenta numuru C(2025) 3175)

(Autentisks ir tikai teksts spāņu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 64. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES ⁽²⁾, un jo īpaši tās 66. pantu,

tā kā:

1. PROCEDŪRA UN LĒMUMA DARBĪBAS JOMA

- (1) Spānijas Karaliste ("Spānija") 2020. gada 23. novembrī iesniedza Komisijai lūgumu piešķirt atkāpi ("lūgums") attiecībā uz Kanāriju salu, Baleāru salu, Seūtas un Meliljas teritorijām, kas nav pussalas teritorijas (kopā "NPT"), saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. pantu un Direktīvas (ES) 2019/944 66. pantu.
- (2) Lūgumā sākotnēji tika lūgts piešķirt atkāpes no Direktīvas (ES) 2019/944 8. un 54. panta un Regulas (ES) 2019/943 3. panta, 6. panta, 7. panta 1. punkta, 8. panta 1. un 4. punkta, 9., 10., 11. panta, 14.–17. panta, 19.–27. panta un 35.–47. panta. Minētajā lūgumā nebija norādīts lūgtās atkāpes ilgums.
- (3) Komisija 2021. gada 18. martā publicēja lūgumu savā tīmekļa vietnē un aicināja dalībvalstis un ieinteresētās personas sniegt komentārus līdz 2021. gada 30. aprīlim.
- (4) Komisija 2021. gada 17. augustā un 2021. gada 16. decembrī lūdza Spānijai papildu informāciju par lūgumu piešķirt atkāpi. Spānija sniedza atbildes 2021. gada 4. oktobrī un 2022. gada 17. janvārī. Pēdējā no atbildēm Spānija mainīja sava lūguma piešķirt atkāpi darbības jomu šādi:
 - lūgums piešķirt atkāpi no Direktīvas (ES) 2019/944 8. panta tika atsaukts attiecībā uz visām NPT,
 - lūgums piešķirt atkāpi no Direktīvas (ES) 2019/944 54. panta tika atsaukts attiecībā uz Baleāru salām un Seūtu,
 - Spānija iekļāva jaunu lūgumu piešķirt atkāpi no Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punkta attiecībā uz visām NPT,
 - lūgums piešķirt atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 3. panta pirmās daļas d), f), g), h), i), l), m) un q) punkta tika atsaukts attiecībā uz visām NPT,

⁽¹⁾ OV L 158, 14.6.2019., 54. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>.

⁽²⁾ OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>.

- Spānija arī attiecībā uz visām *NPT* atsauc lūgumu piešķirt atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 16. panta 1. un 2. punkta, 20. panta 1. un 2. punkta, 21. panta 1.–6. punkta, 22. panta 1. punkta, izņemot f) un h) apakšpunktu, 22. panta 4. punkta, kā arī Regulas (ES) 2019/943 35.–47. panta,
 - Spānija lūgtajai atkāpei attiecībā uz Baleāru salām un Seūtu noteica ierobežotu ilgumu – līdz brīdim, kad šīs teritorijas būs pilnībā integrētas kontinentālajā daļā (nav sagaidāms pirms 2030. gada).
- (5) Šim lēmumam būtu jāattiecas tikai uz Meliljas autonomo pilsētu, jo Komisijas lēmums par Spānijas iesniegto lūgumu piešķirt atkāpi attiecībā uz Kanāriju salu *NPT* tika pieņemts 2023. gada 8. decembrī ⁽³⁾, un Spānijas iesniegtie lūgumi piešķirt atkāpi attiecībā uz Baleāru salu un Seūtas autonomās pilsētas *NPT* tiks izskatīti atsevišķos lēmumos.

2. MELILJA

Elektroenerģijas sistēma un elektroenerģijas tirgus Meliljā

- (6) Spānija paskaidro, ka Meliljas pilsēta nav savienota ar Spānijas kontinentālās daļas elektroenerģijas sistēmu. Šai sakarā Spānija apgalvo, ka, ņemot vērā attālumu līdz Ibērijas pussalai, starpsavienojuma izmaksas ir ļoti augstas, un tā izveide ir tehniski ļoti sarežģīta. Tādējādi patlaban nav plānots savienot kontinentālo daļu ar Melilju, un Spānija uzskata, ka šis apstāklis ir priekšnoteikums Meliljas efektīvai integrācijai Ibērijas elektroenerģijas tirgū.
- (7) Spānija apgalvo, ka Meliljas gada patēriņš 1996. gadā bija mazāks par 3 000 GWh (97,5 GWh). Saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju gandrīz visu pieprasījumu Meliljā nodrošina galvenokārt termoelektrostacijas. 2023. gadā gada patēriņš Meliljā bija 202 GWh, un no šā apjoma 97,5 % nodrošina enerģijas ražošana, izmantojot fosilo kurināmo (galvenokārt dīzelģeneratori), un 2,5 % – enerģijas ražošana no atjaunīgiem energoresursiem ⁽⁴⁾.
- (8) Šai sakarā Spānija skaidro, ka zemāks atjaunīgo energoresursu īpatsvars *NPT* salīdzinājumā ar Spānijas kontinentālo daļu galvenokārt ir saistīts ar ģeogrāfiski ierobežoto teritoriju, kas pieejama jaunām ražošanas jaudām, lielāku vajadzību pēc dispečējamas ražošanas un enerģijas uzkrātuvju ierobežoto pieejamību.
- (9) Spānija norāda, ka *NPT*, tai skaitā Meliljai, ir raksturīgs mazs tirgus lielums, kas neļauj tām gūt labumu no apjomradītiem ietaupījumiem kontinentālās daļas elektroenerģijas sistēmā, un ka tām ir lielākas kurināmā izmaksas. To vēsturiskā izolācija arī rada lielāku nepieciešamību pēc uzstādītās rezerves jaudas.
- (10) Saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju šo tirgus īpatnību dēļ elektroenerģijas ražošanas izmaksas ir lielākas nekā kontinentālajā daļā un jauniem uzņēmumiem nav vēlmes ienākt tirgū. Tāpēc Meliljā nav izveidojusies efektīva konkurence.
- (11) *Endesa* grupa ⁽⁵⁾ vēsturiski ir saražojusi gandrīz 100 % no Meliljā saražotās enerģijas. Tā tas ir vēl šodien.
- (12) Ņemot vērā problēmas, kas saistītas ar efektīvas konkurences trūkumu un augstām izmaksām, un, neraugoties uz valsts pasākumiem, kuri pieņemti, lai veicinātu konkurenci un ieviestu ekonomiskus stimulus ar mērķi paaugstināt iekārtu darbības efektivitāti un samazināt ražošanas izmaksas, Spānija apgalvo, ka nav bijis iespējams izveidot tādu pašu tirgus mehānismu kā kontinentālajā daļā.

⁽³⁾ Komisijas Lēmums (ES) 2024/560 (2023. gada 8. decembris), ar ko Spānijas Karalistei attiecībā uz Kanāriju salām ļauj atkāpties no dažiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/943 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/944 noteikumiem (OV L, 2024/560, 15.2.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/560/oj>).

⁽⁴⁾ Sk. *Evolución demanda | Informes del sistema* (sistemaelectrico-ree.es).

⁽⁵⁾ *Endesa* grupa 70 % akciju pieder *Enel* grupai.

- (13) Spānija sīkāk paskaidro, ka elektroenerģija, kas saražota visās *NPT*, tai skaitā Melijā, ir izslēgta no kontinentālās daļas tirgus tirdzniecības sistēmas. *NPT* elektroenerģijas sistēmas dispečēšanai ⁽⁶⁾ izmanto ekonomiskās prioritātes mehānismu:
- sistēmas operators sarindo elektroenerģijas ražošanas stacijas ekonomiskās prioritātes secībā, pamatojoties uz mainīgajām izmaksām, līdz tiek segts pieprasījums, ņemot vērā tehniskos ierobežojumus un rezerves, kas nepieciešamas, lai garantētu elektroenerģijas piegādi,
 - pieprasījuma puse (tiešie patērētāji un piegādātāji) informē sistēmas operatoru par stundas pieprasījumu katras *NPT* elektroenerģijas sistēmā,
 - pēc katras dienas dispečēšanas pieprasījuma puse pērk enerģiju par cenu, kas ir līdzvērtīga cenai, kāda ir kontinentālajā tirdzniecības sistēmā.
- (14) Spānija norāda, ka šajā mehānismā ir ņemtas vērā augstās elektroenerģijas ražošanas izmaksas un *NPT* īpatnības, un tā mērķis ir nodrošināt, ka *NPT* patērētāji un piegādātāji šajās teritorijās nav pakļauti augstākām elektroenerģijas ražošanas izmaksām nekā Spānijas kontinentālajā daļā, balstoties uz starpreģionu solidaritātes principiem.
- (15) Spānija sīkāk skaidro, ka *NPT* elektroenerģijas ražošanā izmanto regulētu atlīdzības sistēmu, nevis tirgus atlīdzības sistēmu, un to piemēro apstākļos, kad vairumtirdzniecības tirgus nevar darboties un kad ģeogrāfisku un teritoriālu iemeslu dēļ izmaksas ir augstākas nekā elektroenerģijas ražošanas izmaksas Spānijas kontinentālajā daļā.
- (16) Spānija norāda, ka mehānisms nodrošina, ka elektroenerģijas sistēma un valsts budžets sedz papildu izmaksas, kuras radušās no starpības starp augstākām ražošanas izmaksām *NPT* un elektroenerģijas cenu, kas līdzvērtīga kontinentālās daļas elektroenerģijas cenai, lai visi patērētāji maksātu vienādu maksu par elektroenerģiju neatkarīgi no sistēmas, kurā viņi to patērē.
- (17) Spānija apgalvo, ka *NPT* elektroenerģijas pārvades un sadales darbību regulējums ir līdzīgs tam, kas ir Spānijas kontinentālajā daļā.
- (18) Attiecībā uz mazumtirdzniecības tirgu Spānija paskaidro, ka *NPT* galalietotājiem ir tiesības izvēlēties piegādātāju ar tādiem pašiem noteikumiem kā galalietotājiem Spānijas kontinentālajā daļā. Tāpat neaizsargāto lietotāju jēdziens ir definēts visai Spānijai, un kopumā piegāde visā valstī tiek organizēta vienādi. Šajā saistībā Spānija norāda, ka starp kontinentālās daļas un pārējiem mazumtirdzniecības tirgiem nav nekādu atšķirību.

Pārskats par NPT tiesisko regulējumu

- (19) Spānija paskaidro, ka Likumā Nr. 24/2013 ir noteikts, ka uz elektroenerģijas piegādi *NPT* attiecas īpašs regulējums. Tajā ir arī noteikts, ka par šo darbību var saņemt papildu atlīdzību, lai segtu starpību starp elektroenerģijas ražošanas izmaksām *NPT* un ieņēmumiem no elektroenerģijas pārdošanas šajās teritorijās. Likumā Nr. 24/2013 ir paredzēti nosacījumi, kas jāizpilda, lai izolēta sistēma vairs netiktu uzskatīta par tādu, proti, *NPT* savienojuma ar kontinentālo daļu jauda ļauj tām ienākt kontinentālās daļas ražošanas tirgū un pastāv tirgus mehānismi to elektroenerģijas integrēšanai.
- (20) Spānija norāda, ka Likumā Nr. 17/2013 ir izklāstīti vispārīgi noteikumi par piegādes garantēšanu un konkurences palielināšanu elektroenerģijas sistēmās *NPT* ⁽⁷⁾. Konkrētāk, Likuma Nr. 17/2013 5. pantā ir noteikts, ka *NPT* esošām hidroakumulācijas elektrostacijām, kuru galvenais mērķis ir garantēt piegādi, nodrošināt sistēmas drošību un integrēt nedispečējamus atjaunīgos energoresursus, jāpieder sistēmas operatoram.

⁽⁶⁾ Regulējums ir ietverts Karaļa 2015. gada 31. jūlija dekrētā Nr. 738/2015 (*Real Decreto 738/2015, de 31 de julio, por el que se regula la actividad de producción de energía eléctrica y el procedimiento de despacho en los sistemas eléctricos de los territorios no peninsulares*) ("Karaļa dekrēts Nr. 738/2015").

⁽⁷⁾ Ley 17/2013, de 29 de octubre, para la garantía del suministro e incremento de la competencia en los sistemas eléctricos insulares y extrapeninsulares.

- (21) Spānija norāda, ka Karaļa dekrēts Nr. 738/2015 sīki reglamentē elektroenerģijas ražošanas darbību un dispečēšanas procedūru elektroenerģijas sistēmām NPT, kā arī šīs darbības atbildības shēmu. Atbildības shēmas pamatā ir divi atbildības komponenti – viens par veiktajām investīcijām un citām nemainīgām izmaksām un viens par mainīgajām izmaksām, kas radušās darbības laikā. Šīs atbildības mērķis ir segt ar elektroenerģijas ražošanu NPT saistītās papildu izmaksas. Karaļa dekrētā Nr. 738/2015 papildu izmaksas ir definētas kā starpība starp visām ražošanas izmaksām un cenu, kas samaksāta sistēmas operatora vadītajā elektroenerģijas dispečēšanā.
- (22) Turklāt ar Karaļa dekrētu Nr. 738/2015 ir ieviesta konkursa procedūra jaunas jaudas atļasei un jaudas pārjaunošanai.
- (23) Šai sakarā Komisija norāda, ka Karaļa dekrētā Nr. 738/2015 noteiktais atbildības mehānisms ir saņēmis valsts atbalsta apstiprinājumu no Komisijas tās lēmumā SA.42270 "Spānijas elektroenerģijas ražošana Spānijas teritorijās, kas nav pussalas teritorijas" ⁽⁸⁾.

3. PIEPRASĪTĀS ATKĀPES ATTIECĪBĀ UZ MELILJU

- (24) Attiecībā uz Melilju iesniegtā pieprasījuma piešķirt atkāpi pamatā ir fakts, ka tā ir atzīta par mazu izolētu sistēmu saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 42. punktu.

3.1. Atkāpe saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 66. pantu

- (25) Spānija lūdz piešķirt atkāpi no Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punkta un 54. panta attiecībā uz papildpakalpojumu iepirkumu, ko veic pārvades sistēmas operators ("PSO"), un aizliegumu pārvades sistēmu operatoriem turēt īpašumā, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt enerģijas uzkrātuves.

Atkāpe saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. pantu

- (26) Spānija lūdz attiecībā uz Melilju piešķirt atkāpi no šādiem Regulas (ES) 2019/943 noteikumiem:

- tirgus principi, kas minēti 3. panta 1. punkta a), b), c), e), j), k), n), o) un p) apakšpunktā,
- elektroenerģijas tirdzniecības noteikumi saskaņā ar 6. pantu, 7. panta 1. punktu, 8. panta 1. un 4. punktu, 9., 10., 11., 14., 15., 16. un 17. pantu,
- 19. pantā ietvertie noteikumi par pārslodzes ieņēmumiem,
- 14. un 15. pants, 16. panta 3.–13. punkts, 17. un 19. pants, 20. panta 3.–8. punkts, 21. panta 7. un 8. punkts, 22. panta 1. punkta f) un h) apakšpunkts, 22. panta 2., 3. un 5. punkts un 25. panta 2.–4. punkts attiecībā uz jebkādiem jauniem atbalsta jaudas mehānismiem, kas varētu tikt izveidoti nākotnē,
- 14.–17. pants, 19.–27. pants, 35.–47. pants attiecībā uz esošo mehānismu, kas definēts Karaļa dekrētā Nr. 738/2015.

3.2. Lūgto atkāpju ilgums

- (27) Spānija uzskata, ka NPT efektīva integrācija Ibērijas elektroenerģijas tirgū ir atkarīga no starpsavienojuma ar Spānijas kontinentālo daļu esības.
- (28) Attiecībā uz Melilju Spānija lūdz atkāpēm nenoteikt nekādus termiņus.

4. KOMENTĀRI, KAS SAŅEMTI APSPRIEŠANAS LAIKĀ

- (29) Kā aprakstīts 3. apsvērumā, Komisija 2021. gada martā un aprīlī rīkoja sabiedrisko apspriešanu.

⁽⁸⁾ 2020. gada 28. maija lēmums SA.42270 (2016/NN) – *Spain Electricity production in Spanish non-peninsular territories*, C(2020) 3401 final.

- (30) Visas sabiedriskās apspriešanas laikā iesniegtie komentāri bija par Spānijas lūgto atkāpi no Direktīvas (ES) 2019/944 54. panta attiecībā uz PSO īpašumtiesībām uz enerģijas uzkrātuvēm, to pārvaldību un ekspluatāciju.
- (31) Sabiedriskās apspriešanas respondenti iebilda pret šādas atkāpes piešķiršanu, jo tā leģitimētu projektu, saskaņā ar kuru Spānijas PSO *Red Eléctrica de España S.A.U. ("REE")* ir atļauts attīstīt Čiras-Sorijas projektu Kanāriju salās bez konkursa procedūras ("Čiras-Sorijas projekts")⁽⁹⁾, kas noteikta Direktīvas (ES) 2019/944 54. pantā. Respondenti norādīja, ka tam, ka atkāpe attiecas arī uz citām NPT, nav nekādas nozīmes, jo Baleāru salu orogrāfija un Seūtas un Meliljas nelielais izmērs neļautu šajās teritorijās izveidot hidroakumulācijas elektrostaciju⁽¹⁰⁾.
- (32) Respondenti norādīja, ka izolētība vien nav pietiekams pamatojums tam, lai atkāptos no Direktīvas (ES) 2019/944 54. pantā noteiktās konkursa prasības, ņemot vērā, ka ir ziņots, ka privātpersonas ir izrādījušas interesi par Čiras-Sorijas projektu. Viņi apgalvoja, ka šīs intereses netika ņemtas vērā saskaņā ar Likumu Nr. 17/2013.
- (33) Respondenti arī uzsvēra, ka Spānijas regulatīvā iestāde, *Comisión Nacional de Mercados y Competencia (CNMC)*, un Spānijas Nekustamo īpašumu padome ir paudušas bažas par Karaļa dekrētu Nr. 738/2015 un REE lomu hidroakumulācijas elektrostaciju turēšanā īpašumā, un tā vienlaikus ir struktūrvienība, no kuras pirmām kārtām ir atkarīgs sūkņu hidroelektrostaciju krātuvju atļauju izsniegšanas administratīvais process.
- (34) Konkrētāk, attiecībā uz Čiras-Sorijas projektu respondenti arī izvirzīja argumentus, apgalvojot, ka tas nav ekonomiski pamatoti, ka projekts neveicina atjaunīgās enerģijas integrāciju, un ka projekts rada bažas par vides un sociālajiem jautājumiem⁽¹¹⁾.

5. ATTIECĪBĀ UZ MELILJU LŪGTĀS ATKĀPES NOVĒRTĒJUMS

5.1. Maza, izolēta sistēma

- (35) Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. pantu atkāpi no attiecīgajiem noteikumiem, kas ietverti minētās regulas 3. un 6. pantā, 7. panta 1. punktā, 8. panta 1. un 4. punktā, 9.–11. pantā, 14.–17. pantā, 19.–27. pantā, 35.–47. pantā un 51. pantā, var piešķirt divos gadījumos:
- a) attiecībā uz mazām izolētām sistēmām un mazām savienotām sistēmām, ja dalībvalsts(-is) var pierādīt, ka pastāv būtiskas problēmas šo sistēmu darbībai. Šādā gadījumā atkāpei piemēro nosacījumus, kuru mērķis ir palielināt konkurenci un integrāciju elektroenerģijas iekšējā tirgū;
 - b) attiecībā uz tālākajiem reģioniem LESD 349. panta nozīmē, ja acīmredzamu fizisku iemeslu dēļ tiem nevar izveidot starpsavienojumu ar Savienības enerģijas tirgu.
- (36) Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 66. panta 1. punkta pirmo daļu atkāpi no attiecīgajiem 7. un 8. panta un IV, V un VI nodaļas noteikumiem var piešķirt attiecībā uz mazām izolētām sistēmām un mazām savienotām sistēmām, ja dalībvalsts(-is) var pierādīt, ka pastāv būtiskas problēmas šo sistēmu darbībai. Direktīvas (ES) 2019/944 66. panta 2. punkta otrajā daļā ir noteikts, ka attiecībā uz tiem tālākajiem reģioniem LESD 349. panta nozīmē, kuriem nevar izveidot starpsavienojumu ar Savienības elektroenerģijas tirgiem, atkāpei piemēro nosacījumus, kuru mērķis ir nodrošināt, ka atkāpe nekavē pāreju uz atjaunīgo enerģiju.

⁽⁹⁾ Čiras-Sorijas projektā ir paredzēts Grankanārijas salā būvēt enerģijas uzkrātuvi (hidroakumulācijas elektrostaciju) ar uzstādīto jaudu 200 MW un enerģijas uzkrātuves jaudu 3,5 GWh. Plašāku informāciju par projektu sk. vietnē *Central hidroeléctrica de bombeo reversible Salto de Chira | Red Eléctrica* (ree.es).

⁽¹⁰⁾ Saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/944 hidroakumulācijas elektrostacija ir kvalificējama kā uzkrātuve.

⁽¹¹⁾ Sīkāku informāciju sk. Komisijas 2023. gada 8. decembra Lēmuma (ES) 2024/560 33.–36. apsvērumā.

- (37) Gan saskaņā ar Regulu (ES) 2019/943, gan Direktīvu (ES) 2019/944 attiecībā uz mazām izolētām sistēmām atkāpei ir jābūt ierobežotai laikā un tai jāpiemēro nosacījumi, kas vērsti uz konkurences palielināšanu un integrāciju iekšējā elektroenerģijas tirgū. Turklāt atkāpes mērķis ir nodrošināt, ka tā nekavē pāreju uz atjaunīgiem energoresursiem, lielāku elastību, enerģijas uzkrāšanu, elektromobilitāti un pieprasījuma reakciju vai netraucē šādai pārejai.
- (38) Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 42. punktā “maza, izolēta sistēma” ir definēta kā “jebkura sistēma, kuras patēriņš 1996. gadā bija mazāks par 3 000 GWh un kurā mazāk nekā 5 % gada patēriņa iegūst no starpsavienojuma ar citām sistēmām”.
- (39) Spānija savā iesniegumā skaidro, ka Melilja patlaban nav savienota ar Spānijas kontinentālo daļu (6. apsvērums). Spānija arī apgalvo, ka Meliljas gada patēriņš 1996. gadā bija mazāks par 3 000 GWh (7. apsvērums).
- (40) Pamatojoties uz Spānijas sniegto informāciju, un saskaņā ar Komisijas lēmumu SA.42270 “Spānijas elektroenerģijas ražošana Spānijas teritorijās, kas nav pussalas teritorijas” Meliljas pilsēta ir uzskatāma par mazu izolētu sistēmu Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 42. punkta nozīmē.

5.2. Būtiskas problēmas sistēmas darbībai

5.2.1. Jēdziena “būtiskas problēmas sistēmas darbībai” nozīme

- (41) Likumdevējs nav definējis terminu “būtiskas problēmas”, kas minēts Regulas (ES) 2019/943 64. panta 1. punkta a) apakšpunktā un Direktīvas (ES) 2019/944 66. panta 1. punktā. Atvērtais formulējums ļauj Komisijai ņemt vērā visas iespējamās problēmas, kas saistītas ar mazo sistēmu īpašo situāciju, ja tās ir būtiskas, nevis tikai nenožīmīgas. Šādas problēmas var ievērojami atšķirties atkarībā no attiecīgās sistēmas ģeogrāfiskajām īpatnībām, ražošanas un patēriņa, kā arī tehnikas attīstības līmeņa (piemēram, elektroenerģijas uzkrāšana un neliela ražošana).
- (42) Problēmas, kas tika risinātas iepriekšējos lēmumos, bija saistītas ar sociālās saskaņotības un/vai vienlīdzīgu konkurences apstākļu saglabāšanu starp kontinentālo daļu un salām situācijā, kad sistēmas drošībai salā bija nepieciešami papildu pasākumi vai salā bija paredzēti ievērojami lielākas izmaksas nekā kontinentālajā daļā. Tādējādi terminu “darbība” nevajadzētu saprast šauri, piemēram, paredzot nosacījumu, ka bez atkāpes piešķiršanas droša sistēmas darbība nebūtu iespējama. Tā vietā vienmēr ir ticis uzskatīts, ka “problēmas” ietver arī sociālekonomiskās problēmas attiecīgās sistēmas lietotājiem ⁽¹²⁾.
- (43) Turklāt šīm būtiskajām problēmām ir jābūt saistītām ar mazu izolētu sistēmu vai mazu savienotu sistēmu darbību. Tāpēc var būt grūti iedomāties pamatojumu, kas būtu balstīts tikai uz ietekmi, kas rodas ārpus sistēmas, piemēram, ietekmi uz valsts subsīdiu shēmām. Tas neizslēdz iespēju, ka nozīmīga var būt tāda “netiešā” ietekme, piemēram, ietekme uz drošu sistēmas darbību.

5.2.2. Būtiskas problēmas, ko Spānija norādījusi lūgumā

- (44) Spānija uzsver vairākus izaicinājumus un problēmas saistībā ar elektroenerģijas tirgu un sistēmu darbību NPT, tai skaitā Meliljā, un tie ir:
- NPT mazais tirgus apjoms, kas neļauj tām gūt labumu no apjomradītiem ietaupījumiem kontinentālās daļas elektroenerģijas sistēmā,
 - augstākas izmaksas, kas saistītas ar kurināmā struktūru, kā rezultātā pieaug elektroenerģijas izmaksas, jo lielāko daļu NPT saražotās enerģijas ražo, izmantojot gāzi, ogles vai dīzeļdegvielu,
 - augstās investīciju izmaksas un pamatdarbības izdevumi, kas rodas ģeogrāfiskās izolētības dēļ, kā arī tāpēc, ka sistēmas ir mazas,

⁽¹²⁾ Sk., piemēram, Komisijas 2014. gada 14. augusta Lēmumu, ar ko Grieķijas Republikai piešķir atkāpi no vairākiem Direktīvas 2009/72/EK noteikumiem, kuri attiecas uz augstākām elektroenerģijas ražošanas izmaksām salās, un ar tiesību aktiem paredzot tās pašas cenas kā kontinentālajā daļā.

- lielāka nepieciešamība pēc uzstādītās rezerves jaudas sistēmu ģeogrāfiskās izolētības dēļ. Konkrētāk, Spānija skaidro, ka *NPT* ir vajadzīgs augstāks rotējošās rezerves jaudas līmenis, lai nodrošinātu atbilstību piegādes drošības standartiem. Šāds piegādes standarts ir par 40–70 % augstāks par uzstādīto jaudu salīdzinājumā ar 10 % rādītāju kontinentālajā daļā. Rezultātā elektrostacijas ir dīkstāvē ievērojamu laiku, kas mazina interesi par investīcijām jaunā jaudā,
 - vides ierobežojumi jaunas ražošanas jaudas lokalizācijai, izmantojot gan tradicionālās, gan arī atjaunīgās enerģijas ražošanas iekārtas,
 - izmaksas par jaunu starpsavienojumu izbūvi ar kontinentālo daļu to ģeogrāfiskās atrašanās vietas dēļ un nepieciešamās investīcijas.
- (45) Saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju šie izaicinājumi un problēmas nosaka divas galvenās iezīmes, kas raksturo *NPT*, un tās ir: augstākas elektroenerģijas izmaksas un konkurences trūkums elektroenerģijas ražošanā.
- (46) Attiecībā uz elektroenerģijas ražošanas augstajām izmaksām *NPT* Spānija skaidro, ka iepriekš minēto izaicinājumu un problēmu dēļ dispečējamās ražošanas izmaksas bieži vien dublējas ar dispečējamajām ražošanas izmaksām Spānijas kontinentālajā daļā. Spānija apgalvo, ka *NPT* ir jāizslēdz no kontinentālā tirgus sistēmas, lai tā patērētāji maksātu cenas, kas ir līdzīgas cenām kontinentālajā daļā.
- (47) Attiecībā uz konkurences trūkumu elektroenerģijas ražošanā Spānija skaidro, ka, ņemot vērā *NPT* vēsturisko attīstību un enerģētikas nozares pievilcības trūkumu šajos reģionos, visas energoapgādes funkcijas tradicionāli ir veikusi viena uzņēmumu grupa. Tādējādi saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju, neraugoties uz īstenotajiem centieniem veicināt konkurenci, joprojām tiek uzskatīts, ka Melijā nav efektīvas konkurences ražošanas līmeņi.
- (48) Turklāt Spānija norāda uz izaicinājumiem, kas saistīti ar atjaunīgās enerģijas izmantošanu *NPT*, tai skaitā Melijā.

5.2.3. Novērtējums

- (49) Komisija atzīst Spānijas argumentus, ka, ņemot vērā izaicinājumus, kas saistīti ar mazu izolētu sistēmu darbību, ļoti zemo konkurences līmeni *NPT* ražošanas segmentā un neesošo starpsavienojumu līmeni ar Spānijas kontinentālo tirgu, nosacījumi pilnībā liberalizēta elektroenerģijas vairumtirdzniecības tirgus izveidei Melijā vēl nepastāv.
- (50) Tādējādi ir pamatoti pieņemt, ka Melijā nav iespējams izvērst funkcionējošu vairumtirdzniecības tirgu bez valsts iejaukšanās un ka līdz ar to šajā teritorijā patlaban nevar īstenot vairākus noteikumus par nākotnes, nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas tirgiem.
- (51) Komisija var secināt, ka Regulas (ES) 2019/943 un Direktīvas (ES) 2019/944 pilnīga piemērošana teritorijās, uz kurām attiecas šis lūgums piešķirt atkāpi, radītu būtiskas problēmas elektroenerģijas sistēmas darbībai Melijā.

5.3. Atkāpes darbības joma

5.3.1. Direktīvas (ES) 2019/944 54. un 66. pants

- (52) Direktīvas (ES) 2019/944 54. panta 1. punkts aizliedz pārvades sistēmu operatoriem turēt īpašumā, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt enerģijas uzkrātuves.
- (53) Minētās direktīvas 54. panta 2. punktā ir paredzēta iespēja dalībvalstīm atkāpties no šā noteikuma, ja tās ir pilnībā integrētas tīkla komponentes un regulatīvā iestāde ir piešķirusi apstiprinājumu vai ja ir izpildīti visi a) līdz c) apakšpunktā minētie nosacījumi.
- (54) Kā minēts iepriekš 36. apsvērumā, saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 66. panta 1. punkta pirmo daļu dalībvalstis var lūgt piešķirt atkāpi no VI nodaļas (tai skaitā 54. panta) noteikumiem mazām izolētām sistēmām, ja tās var pierādīt, ka to darbībā pastāv būtiskas problēmas.

- (55) Tāpēc papildus Direktīvas (ES) 2019/944 54. panta 2. punktā paredzētajai iespējai piemērot atkāpi, Spānija attiecībā uz Melilju var pieprasīt Komisijai atkāpi no minētās Direktīvas 54. panta, atsaucoties uz 66. pantu.

5.3.1.1. Lūgums

- (56) Kā norādīts 20. apsvērumā, Likuma Nr. 17/2013 5. pantā ir noteikts, ka NPT esošām hidroakumulācijas elektrostacijām, kuru galvenais mērķis ir garantēt piegādi, nodrošināt sistēmas drošību un integrēt nedispečējamus atjaunīgos energoresursus, jāpieder sistēmas operatoram.
- (57) Lūgumā Spānija norāda, ka Meliljas nelielā izmēra dēļ hidroakumulācijas elektrostaciju uzstādīšana ir maz ticama, bet tā vietā varētu apsvērt citus uzkrātuvju veidus. Šai sakarā Spānija atsaucas uz PSO veiktiem pētījumiem, norādot, ka, ņemot vērā dekarbonizācijas saistības, kas piemērojamas izolētām teritorijām, kā arī ņemot vērā to, ka ražošana no atjaunīgiem energoresursiem un pieprasījuma reakcija pieaug, būs vajadzīgas uzkrātuves, lai nodrošinātu energoapgādi saskaņā ar noteiktajām kvalitātes un drošības prasībām.
- (58) Tādēļ Spānija saskaņā ar direktīvas 66. pantu lūdz Meliljai piemērot atkāpi no Direktīvas (ES) 2019/944 54. panta.

5.3.1.2. Novērtējums

- (59) Kā izklāstīts 53. apsvērumā, Komisija norāda, ka Direktīvas (ES) 2019/944 54. panta 2. punktā jau ir paredzēta iespēja dalībvalstīm atkāpties no minētā panta 1. punkta noteikuma, proti, ka pārvades sistēmu operatoriem nepieder enerģijas uzkrātuves, un tie šādas uzkrātuves neattīsta, nepārvalda un neekspluatē.
- (60) Ņemot vērā Direktīvas (ES) 2019/944 54. panta 2. punktā paredzēto iespēju, Komisija uzskata, ka atkāpe no 54. panta 1. punkta saskaņā ar direktīvas 66. pantu attiecībā uz visu veidu enerģijas uzkrāšanas tehnoloģijām nav pamatota, jo tā kavētu to, ka enerģijas uzkrāšanas projekti tiek attīstīti, balstoties uz tirgu.
- (61) Komisija arī uzsver, ka PSO pienākums turēt īpašumā un ekspluatēt enerģijas uzkrātuves teritorijās, kas nav pussalas teritorijas, kā noteikts Likumā Nr. 17/2013, šķiet, ir balstīts uz kritērijiem, kuri atšķiras no Direktīvas (ES) 2019/944 54. pantā noteiktajiem kritērijiem. Šajā lēmumā ir tikai novērtēts, vai prasības atkāpes piešķiršanai saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 66. panta 1. punktu ir izpildītas, un tas nesniedz iepriekšēju Komisijas novērtējumu par Likuma Nr. 17/2013 saderību ar Direktīvā (ES) 2019/944 noteiktajām prasībām.

5.3.2. Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punkts

- (62) Saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju efektīvas konkurences trūkums ražošanas segmentā kavē neizkropļotu elektroenerģijas tirgu izveidi NPT. Jo īpaši tas neļauj pārvades sistēmas operatoram Meliljā izveidot un izmantot balansēšanas tirgu, arī iepirkt tirgū balstītus ar frekvences kontroli nesaistītus palīgpakalpojumus.
- (63) Komisija uzskata, ka 9.–12. apsvērumā minētie iemesli patlaban liedz Meliljā izveidot balansēšanas tirgu un ar frekvences kontroli nesaistītu palīgpakalpojumu tirgū balstītu iepirkumu. Tāpēc Komisija uzskata, ka atkāpes no Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punktā noteiktajiem pienākumiem saskaņā ar direktīvas 66. pantu ir pamatotas.

5.3.3. Regulas (ES) 2019/943 II nodaļa: vispārīgi elektroenerģijas tirgus noteikumi – 3. un 6. pants, 7. panta 1. punkts, 8. panta 1. un 4. punkts, 9., 10. un 11. pants

5.3.3.1. Lūgums

- (64) Saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju efektīvas konkurences trūkums ražotāju starpā kavē neregulētu elektroenerģijas tirgu izveidi. Dispečēšanas lēmumi NPT, tai skaitā Meliljā, ir balstīti uz tehniskiem un ekonomiskiem kritērijiem, kuriem ne vienmēr ir iespējams piemērot tirgus noteikumus. Turklāt Spānija paskaidro, ka cenu veidošana NPT nav balstīta uz šajās teritorijās esošo piedāvājumu un pieprasījumu, bet gan uz Spānijas kontinentālajā daļā esošo piedāvājumu un pieprasījumu, lai novērstu to, ka NPT patērētāji sedz papildu izmaksas par elektroenerģijas ražošanu šajās teritorijās.

(65) Tāpēc Spānija lūdz piešķirt atkāpi no šādiem Regulas (ES) 2019/943 3. panta pirmās daļas noteikumiem:

- daļas a), b), o) un p) punkts, jo saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju cenas attiecīgajos tirgos nevar brīvi veidot, balstoties uz piedāvājumu un pieprasījumu, un šajās teritorijās nedarbojas nākotnes tirgi,
- daļas c) punktu, jo Spānija uzskata, ka tirgus noteikumi, kas veicina elastīgākas elektroenerģijas ražošanas un pieprasījuma attīstību, varētu nebūt piemērojami attiecīgajās teritorijās,
- daļas e) un k) punkts, jo saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju ražotāji nav atbildīgi par saražotās elektroenerģijas pārdošanu (tā vietā sistēmas operatoram ir jāizlemj, kuras elektrostacijas būtu jādispečē) un viņi nevar iesniegt apkopotus piedāvājumus,
- daļas j) punkts, jo Spānija uzskata, ka uzkrāšanas stratēģija šajās teritorijās varētu paredzēt, ka enerģijas uzkrāšana ir izvirzīta par prioritāti un netiek uzskatīta par līdzvērtīgu citām ražošanas iekārtām,
- daļas n) punkts, attiecībā uz kuru Spānija norāda, ka principā elektroenerģijas ražošanas uzsākšana un izbeigšana varētu būt balstīta uz uzņēmumu novērtējumu par to darbības ekonomisko un finansiālo dzīvotspēju, bet praktiski ražošanas uzņēmumiem nav iespējams piedalīties sistēmā, nesāņemot regulētu maksājumu režīmu, ar kuru var segt ražošanas izmaksas.

(66) Attiecībā uz 6. pantu, 7. panta 1. punktu, 8. panta 1. un 4. punktu, 9., 10. un 11. pantu Spānija uzsver, ka, lai gan NPT elektroenerģijas sistēmu pārvalda dispečēšanas sistēma, kas darbojas līdzīgi kā Savienības elektroenerģijas tirgi, piemēram, ar ikdienas un tekošās dienas dispečēšanu, tā ir regulēta sistēma. Iepirkuma cenas pamatā ir kontinentālās daļas cena, nevis atzītās izmaksas, kas ražotājiem radušās, veicot elektroenerģijas ražošanas darbības, tai skaitā balansēšanas pakalpojumus. Pamatojoties uz minēto, Spānija lūdz piešķirt atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 6. panta, 7. panta 1. punkta, 8. panta 1. un 4. punkta un 9., 10. un 11. panta, jo NPT, tai skaitā Melijā, nepastāv balansēšanas tirgus un savienojuma ar kontinentālo Spāniju trūkuma dēļ nav arī iespējams integrēties Savienības nākamās dienas un tekošās dienas tirgos.

(67) Attiecībā uz Regulas (ES) 2019/943 7. panta 1. punktu un 8. panta 1. un 4. punktu Spānija norāda, ka NPT izolētības dēļ dispečēšana tiek veikta neatkarīgi no kontinentālās daļas un Savienības tirgiem, izņemot enerģijas iepirkuma atsaucēnu cenu, kuras pamatā ir kontinentālās daļas cena, un dispečēšana ir balstīta uz stundas grafikiem.

(68) Tāpat arī saskaņā ar iepriekš minēto Spānija uzskata, ka Regulas (ES) 2019/943 9.–11. pantā minētā nākotnes tirgu integrācija, tehniskie solīšanas limiti un zudušās slodzes vērtība neattiecas uz dispečēšanu NPT.

5.3.3.2. Novērtējums

(69) Attiecībā uz lūgumu piešķirt atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 3. panta pirmās daļas Komisija uzskata, ka:

- ņemot vērā 9.–12. apsvērumā izklāstītos iemeslus, elektroenerģijas cenas Melijā patlaban netiek veidotas, ievērojot uz tirgu balstītu pieeju, bet izmantojot īpašu regulētu mehānismu, ar kuru sistēmas operators veic ražošanas dispečēšanu katrai NPT, tāpēc atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 3. panta pirmās daļas a), b), e) un k) punkta ir pamatota,
- ņemot vērā 9.–12. apsvērumā izklāstītos iemeslus, Melijā patlaban nav nākotnes tirgus un sistēmas operatora dispečēšana ietver iknedēļas, ikdienas, tekošās dienas prognozes, kā arī novirzes reāllaikā, tāpēc atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 3. panta pirmās daļas o) un p) punkta arī ir pamatota,
- atzīstot, ka pašreizējā regulētā sistēma un Melijas īpašā situācija varētu apgrūtināt elastīgākas ražošanas, mazoglekļa elektroenerģijas ražošanas un elastīgāka pieprasījuma attīstību, joprojām ir jāpiemēro tirgus noteikumi, lai pēc iespējas stimulētu to attīstību. Tāpēc Komisija uzskata, ka atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 3. panta pirmās daļas c) punkta nav pamatota,

- Regulas (ES) 2019/943 3. panta pirmās daļas j) punkts neliedz izvirzīt par prioritāriem enerģijas uzkrāšanas projektus Melijā, ja, piemēram, šie projekti tiek uzskatīti par labāko variantu, lai nodrošinātu piegādes drošību Melijā. Tāpēc Komisija uzskata, ka atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 3. panta pirmās daļas j) punkta nav pamatota,
- saistībā ar Regulas (ES) 2019/943 3. panta pirmās daļas n) punktu – uzņēmuma ienākšanai elektroenerģijas ražošanas tirgū vai aiziešanai no tā vajadzētu būt atkarīgai no minētā uzņēmuma ekonomiskās un finansiālās dzīvotspējas novērtējuma, ņemot vērā iespēju saņemt 15. un 16. apsvērumā minēto regulēto atlīdzību. Tāpēc atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 3. panta pirmās daļas n) punkta attiecībā uz Melilju nav pamatota.

(70) Attiecībā uz pieprasīto atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 6. panta, 7. panta 1. punkta un 8. panta 1. un 4. punkta, 9., 10. un 11. panta – minētie noteikumi attiecas uz prasībām nākotnes, nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas tirgiem. Pamatojoties uz Spānijas iesniegto informāciju, šos tirgus Melijā nevar efektīvi īstenot (9.–12. apsvērumi). Tāpēc Komisija uzskata, ka atkāpe no šiem noteikumiem ir pamatota.

5.3.4. Regulas (ES) 2019/943 III nodaļa: piekļuve tīklam un pārslodzes vadība – 14.–17. pants un 19. pants

5.3.4.1. Lūgums

(71) Spānija paskaidro, ka 14.–16. pantā un 19. pantā noteiktās prasības nevar piemērot NPT, jo PSO veic ražošanas dispečēšanu katrai elektroenerģijas sistēmai šajās teritorijās un šīs sistēmas nav atsevišķas savstarpēji savienotas tirdzniecības zonas. Spānija arī paskaidro, ka, tā kā NPT neveido atsevišķas tirdzniecības zonas, nav saistīta starpzonu jaudas tirgus un tāpēc netiek radīti pārslodzes ieņēmumi.

5.3.4.2. Novērtējums

(72) Ar atkāpēm no Regulas (ES) 2019/943 7. panta 1. punkta un 8. panta 1. punkta tiks nodrošināts, ka Melilja netiek iekļauta integrētajos nākamās dienas un tekošās dienas tirgos. Tādējādi daži noteikumi, kas attiecas uz šo tirgu darbību, noteikti neattieksies uz Melilju.

(73) Regulas (ES) 2019/943 14.–17. pants un 19. pants attiecas uz tirdzniecības zonām un jaudas un pārslodžu vadību starp tirdzniecības zonām. Šai sakarā Komisija norāda, ka Melilja nav atsevišķa tirdzniecības zona un Spānija patlaban neplāno izveidot starpsavienojumu, kas savienotu Melilju ar kontinentālo daļu. Tā kā 14. un 15. panta mērķis ir optimizēt tirgū balstītu dispečēšanu starp tirdzniecības zonām, Komisija uzskata, ka atkāpe no šiem noteikumiem ir pamatota. Savukārt 16. panta 3.–13. punkta un 17. un 19. panta noteikumi *de facto* neattiecas uz Melilju, jo tā nav atsevišķa tirdzniecības zona. Tāpēc atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 16. panta 3.–13. punktā un 17. un 19. pantā noteiktajām prasībām nav pamatota.

(74) Attiecībā uz Regulas (ES) 2019/943 16. panta 1. un 2. punktu, kas ietver pārslodzes vadības vispārīgos principus, Komisija uzskata, ka, ņemot vērā Meliljas sistēmas izolētību un to, ka sistēma ir maza, kā arī būtiskās problēmas, ko tas rada tās darbībai, atkāpe ir pamatota.

5.3.5. Regulas (ES) 2019/943 IV nodaļa: resursu pietiekamība – 20. panta 3.–8. punkts, 21. panta 7. un 8. punkts, 22. panta 1. punkta f) un h) apakšpunkts, 22. panta 2., 3. un 5. punkts un 25. panta 2.–4. punkts

5.3.5.1. Lūgums

(75) Spānija paskaidro, ka NPT ģeogrāfiskās izolētības dēļ, ko rada savienojuma ar kontinentālo daļu zemais līmenis vai trūkums, sistēmas operatora veiktie resursu pietiekamības novērtējumi par katru NPT ir neatkarīgi, un tie nav integrēti ne Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā, ne Spānijas kontinentālās daļas resursu pietiekamības novērtējumā. Tāpēc Spānija uzskata, ka daži IV nodaļas noteikumi nav piemērojami NPT. Tomēr Spānija uzsver, ka pašreizējo valsts noteikumu mērķis ir pēc iespējas nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret teritorijām, kas nav pussalas teritorijas, un kontinentālās daļas tirgu, piemēram, attiecībā uz piegādes drošības līmeņiem vai resursu pietiekamības novērtējumu veikšanas metodiku.

- (76) Spānija apgalvo, ka *NPT* atbilstību nodrošina īpašais jaunas jaudas piešķiršanas mehānisms, kas noteikts Karaļa dekrētā Nr. 738/2015, kā aprakstīts 21.–23. apsvērumā. Spānija uzskata, ka šis mehānisms būtu jā saglabā, ņemot vērā *NPT* unikālītāti, un tāpēc lūdz piešķirt atkāpi no 20. panta 3.–8. punkta, 21. panta 7. un 8. punkta, 22. panta 1. punkta f) un h) apakšpunkta, 22. panta 2., 3. un 5. punkta un 25. panta 2.–4. punkta.
- (77) Spānija apgalvo, ka *NPT* resursu pietiekamības novērtējumi atbilst Regulas (ES) 2019/943 20. panta 1. un 2. punktā iekļautajiem principiem. Spānija arī paskaidro, ka gadījumos, kad tiek konstatētas bažas par resursu pietiekamību, tās novērš, izsludinot iepirkuma konkursa procedūru (kā noteikts Karaļa dekrētā Nr. 738/2015), kā arī novērtējot atjaunīgo energoresursu jaudas izsoles. Tās ir procedūras, kurām saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju nevar piemērot Regulas (ES) 2019/943 20. panta 3.–8. punkta prasības.
- (78) Spānija paskaidro, ka Regulas (ES) 2019/943 21. panta 7. un 8. punktā ietvertie noteikumi nav saderīgi ar Karaļa dekrētā Nr. 738/2015 noteikto mehānismu. Tomēr tajā ir noteikts, ka visiem turpmākajiem jaunajiem jaudas mehānismiem tiks piemērotas regulas 21. panta 7. un 8. punkta prasības.
- (79) Spānija norāda, ka Karaļa dekrētā Nr. 738/2015 noteiktais mehānisms nav saderīgs arī ar šādiem Regulas (ES) 2019/943 noteikumiem:
- 22. panta 1. punkta f) apakšpunkts, kurā noteikts, ka atlīdzība jānosaka uz konkurenci balstītā procesā, jo, kā norādījusi Spānija, esošajā mehānismā atlīdzība nav noteikta uz konkurenci balstītā procesā, bet gan uz līmeņatzīmes iekārtu, lai veicinātu efektivitāti,
 - 22. panta 1. punkta h) apakšpunkts, kurā noteikts, ka jānodrošina, lai jaudas mehānismos var piedalīties visi resursi, kas spēj nodrošināt vajadzīgo tehnisko veikspēju, jo, kā norādījusi Spānija, šo mehānismu piemēro tikai dispečējamām iekārtām,
 - 22. panta 2. punkts, kurā noteikts to izstrādes prasību saraksts, kurām jāatbilst stratēģiskajām rezervēm, jo, kā norādījusi Spānija, tajā ir atsauce uz balansēšanas tirgiem, kas nepastāv *NPT*,
 - 22. panta 3. punkts, kurā noteiktas papildu prasības jaudas mehānismiem, kas nav stratēģiskās rezerves, jo, kā norādījusi Spānija, esošais mehānisms neatbilst minētajām prasībām: atmaksa nelīdzinās nullei, ja ir sagaidāms, ka piegādātās jaudas līmenis būs pietiekams, atmaksa nav saistīta tikai ar jaudu un jaudas saistības nav nododamas tālāk,
 - 22. panta 4. punkts, kurā iekļautas prasības par CO₂ emisijas robežvērtībām attiecībā uz jaudas mehānismiem, jo, kā norādījusi Spānija, pašreizējais mehānisms neietver nekādas šāda veida prasības, bet tas ļauj noteikt tehniskus ierobežojumus,
 - 22. panta 5. punkts, kas nosaka, ka jāpielāgo jaudas mehānismi, kurus piemēro no 2019. gada 4. jūlija.
- (80) Spānija paskaidro, ka uzticamības standarti teritorijām, kas nav pussalas teritorijas, nav saskaņoti ar Regulas (ES) 2019/943 25. panta 3. punkta prasībām, jo tajos nav ņemtas vērā jauna tirgus dalībnieka izmaksas. Spānija piebilst, ka pat tad, ja standarti būtu vienādi, tie varētu mainīties uz stingrākām vērtībām atšķirīgā tempā, un, pamatojoties uz minēto, tā pieprasa atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 25. panta 2.–4. punkta.

5.3.5.2. Novērtējums

- (81) Regulas (ES) 2019/943 20. pants attiecas uz resursu pietiekamību elektroenerģijas iekšējā tirgū un nosaka dalībvalstu pienākumus attiecībā uz to, kā uzraudzīt resursu pietiekamību un kā rīkoties, ja ir konstatētas bažas par resursu pietiekamību, proti, izstrādāt īstenošanas plānu regulatīvo izkropļojumu likvidēšanai, nodrošināt tirgbalstītu iepirkumu attiecībā uz balansēšanu vai cita starpā likvidēt regulētas cenas. Komisija norāda, ka valsts atbalsta procesa ietvaros Spānija jau ir izstrādājusi un iesniegusi Komisijai īstenošanas plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 20. panta 3. un 4. punktu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 20. panta 5. punktu Komisija 2024. gada 13. martā sniedza atzinumu par Spānijas īstenošanas plānu⁽¹³⁾. Tāpēc Komisija uzskata, ka atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 20. panta 3. un 8. punkta nav pamatota.
- (82) Regulas (ES) 2019/943 21. panta 7. punkts tika atcelts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1747⁽¹⁴⁾. Tāpēc tas uz NPT vairs neattiecas. Attiecībā uz lūgumu piešķirt atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 21. panta 8. punkta⁽¹⁵⁾ Komisija norāda, ka, lai gan šajā noteikumā vairs nav precizēts, ka jaudas mehānismiem jābūt pagaidu mehānismiem, tajā ir noteikts, ka jaudas mehānismus Komisija apstiprina uz laiku, kas nepārsniedz 10 gadus. Turklāt nav iespējams paredzēt Meliljas elektroenerģijas sistēmas attīstību laika gaitā. Attiecīgi Karaļa dekrētā Nr. 738/2015 noteiktā regulētā atlīdzības mehānisma darbības ilgums būtu jāierobežo līdz 2029. gada 31. decembrim, kā apstiprināts lēmumā par valsts atbalstu Meliljas lietā SA. 42270.
- (83) Regulas (ES) 2019/943 22. pantā ir noteikti jaudas mehānismiem piemērojamie izstrādes principi. Komisija uzskata, ka atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 22. panta 1. punkta f) un h) apakšpunkta piemērošana pēc lēmuma par valsts atbalstu, kurš pieņemts lietā SA.42270, noteiktā regulētā atlīdzības mehānisma darbības termiņa beigām kavētu pāreju uz atjaunīgo enerģiju, palielinātu elastību, enerģijas uzkrāšanu, elektromobilitāti un pieprasījumreakciju, jo šo noteikumu mērķis ir ļaut visām tehnoloģijām piedalīties uz konkurences pamata. Tāpēc Komisija uzskata, ka atkāpe no 22. panta 1. punkta f) un h) apakšpunkta nav pamatota. Tam nevajadzētu skart saistības un līgumus, kas noslēgti attiecībā uz Melilju saskaņā ar Karaļa dekrētā Nr. 738/2015 noteikto atlīdzības mehānismu, kurš apstiprināts lēmumā par valsts atbalstu lietā SA.42270.
- (84) Pamatojoties uz Spānijas sniegto informāciju (79. apsvērums), Komisija uzskata, ka atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 22. panta 2. punkta prasībām ir pamatota, jo īpašās izstrādes prasības stratēģiskajām rezervēm ir cieši saistītas ar labi funkcionējoša balansēšanas tirgus izveidi. Savukārt atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 22. panta 3. punkta nav pamatota, jo ir paredzēts, ka īpašās izstrādes prasības jaudas mehānismiem jāpiemēro neatkarīgi no tā, vai balansēšanas tirgus ir pietiekami attīstīts.
- (85) Attiecībā uz lūgumu piešķirt atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 22. panta 5. punkta Komisija uzskata, ka atkāpe nav pamatota, jo minētās regulas 22. panta 5. punkts nav piemērojams jaudas mehānismiem, kas apstiprināti pēc 2019. gada 4. jūlija.
- (86) Attiecībā uz Regulas (ES) 2019/943 22. panta 4. punktu, kurā attiecībā uz jaudas mehānismiem ir noteiktas CO₂ emisiju robežvērtību prasības, Komisija uzskata, ka CO₂ emisiju robežvērtību prasības nav piemērojamas pašreizējam regulētajam atlīdzības mehānismam, kas apstiprināts saskaņā ar lēmumu par valsts atbalstu lietā SA.42270, ņemot vērā to, ka Meliljas elektroenerģijas sistēma ir maza, ierobežojumus, kas saistīti ar nepieciešamo vides atļauju saņemšanu jaunai ražošanas jaudai, un lielāku nepieciešamību nodrošināt dispečējamu ražošanu, lai nodrošinātu atjaunīgo energoresursu integrāciju Meliljā un garantētu piegādes drošību. Komisija uzskata, ka atkāpes no Regulas (ES) 2019/943 22. panta 4. punkta piemērošana pēc lēmumā par valsts atbalstu, kurš pieņemts lietā SA.42270, noteiktā regulētā atlīdzības mehānisma darbības termiņa beigām kavētu pāreju uz atjaunīgo enerģiju, palielinātu elastību, enerģijas uzkrāšanu, elektromobilitāti un pieprasījumreakciju, jo šo noteikumu mērķis ir ļaut

⁽¹³⁾ <https://circabc.europa.eu/ui/group/8f5f9424-a7ef-4dbf-b914-1af1d12ff5d2/library/b8dcbe85-7324-4e83-9752-fe974fc42cad/details?download=true>.

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1747 (2024. gada 13. jūnijs) ar ko groza Regulas (ES) 2019/942 un (ES) 2019/943 attiecībā uz Savienības elektroenerģijas tirgus modeļa uzlabošanu (OV L, 2024/1747, 26.6.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj>).

⁽¹⁵⁾ Ar grozījumiem, kas izdarīti ar Regulu (ES) 2024/1747.

visām tehnoloģijām piedalīties uz konkurences pamata. Tāpēc Komisija uzskata, ka atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 22. panta 4. punkta nav pamatota. Tam nevajadzētu skart saistības un līgumus, kas noslēgti attiecībā uz Melilju saskaņā ar Karaļa dekrētā Nr. 738/2015 noteikto atlīdzības mehānismu, kurš apstiprināts lēmumā par valsts atbalstu lietā SA.42270.

- (87) Komisija uzskata, ka, pamatojoties uz Spānijas sniegtajiem paskaidrojumiem (sk. 80. apsvērumu), atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 25. panta 2.–4. punkta attiecībā uz elektroenerģijas sistēmu darbību Melijā ir pamatota laikposmam līdz 2029. gada 31. decembrim, kā Meliljas gadījumā ir noteikts lēmumā par valsts atbalstu lietā SA.42270.

5.3.6. *Atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 14.–17., 19.–27. un 35.–47. panta attiecībā Karaļa dekrētā Nr. 738/2015 noteikto mehānismu*

- (88) Lūgumā, kas grozīts ar precizējumu otro kopumu, kuru Spānija nosūtīja 2022. gada 17. janvārī, Spānija norādīja, ka attiecībā uz spēkā esošo mehānismu, kas noteikts Karaļa dekrētā Nr. 738/2015, ir vajadzīga atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 14.–17., 19.–27. un 35.–47. panta. Komisija uzskata, ka šāda plaša atkāpe nav nepieciešama, lai nodrošinātu tā piemērošanu. Komisija uzskata, ka tikai iepriekšējās iedaļās minētās atkāpes ir pamatotas.

5.4. **Netiek kavēta pāreja uz atjaunīgo enerģiju, palielinātu elastību, enerģijas uzkrāšanu, elektromobilitāti un pieprasījumreakciju**

- (89) Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. panta 1. punkta piekto daļu un Direktīvas (ES) 2019/944 66. panta 2. punktu lēmumam par atkāpi ir jānodrošina, lai atkāpe nekavētu pāreju uz atjaunīgo enerģiju, palielinātu elastību, enerģijas uzkrāšanu, elektromobilitāti un pieprasījumreakciju.

- (90) Attiecībā uz pāreju uz atjaunīgo enerģiju un palielinātu elastību (tai skaitā pieprasījumreakciju) un enerģijas uzkrāšanu ir svarīgi norādīt, ka labi funkcionējošiem nākotnes, nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas tirgiem saskaņā ar Regulā (ES) 2019/943 un Direktīvā (ES) 2019/944 noteiktajām prasībām būtu jāsniedz nepieciešamie dispečēšanas un investīciju signāli, lai palielinātu minēto tehnoloģiju potenciālo attīstību. Piemēram, tādas pieprasījumreakcijas attīstību, ko var aktivizēt brīžos, kad Meliljas elektroenerģijas sistēmas principā atrodas stresa stāvoklī, varētu vieglāk panākt sistēmā, kurā pieprasījuma cenas atspoguļo ražošanas stundas situāciju Melijā, nevis kontinentālajā daļā. Tas automātiski nekavē pieprasījumreakcijas vai citu elastības veidu attīstību pašreizējā regulatīvajā sistēmā. Tomēr nevar izslēgt, ka lēmumam par atkāpi var būt negatīva ietekme uz šādu iespējamo attīstību.

- (91) No otras puses, Regulas (ES) 2019/943 64. pantā nav prasīts, lai lēmumi par atkāpi palielinātu elastības vai enerģijas uzkrāšanas potenciālu. Minētās regulas 64. pantā paredzētās atkāpes mērķis ir tikai nodrošināt, ka tā “nekavē” šādu pāreju. Citiem vārdiem sakot, atkāpe nedrīkst kavēt attīstību, kas bez atkāpes piemērošanas būtu notikusi dabiski. Maz ticams, ka tad, ja nebūtu atkāpes, Meliljas elektroenerģijas sistēmā attīstītos labi funkcionējoši nākotnes, nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas tirgi. Tas ir tāpēc, ka pastāv problēmas, kas saistītas ar NPT darbību, ļoti zemo konkurences līmeni ražošanas segmentā un savienojuma trūkumu ar kontinentālo tirgu, kā aprakstīts 2. iedaļā. Tomēr ir jānodrošina, ka, tiklīdz ir izpildīti nosacījumi funkcionējošu vairumtirdzniecības tirgu attīstībai, atkāpes tiek pakāpeniski atceltas. Tāpēc Komisija šajā lēmumā nosaka ierobežotu atkāpes periodu un stingrus nosacījumus atkāpes piemērošanas perioda pagarināšanai, kā noteikts turpmāk 5.5. iedaļā.

- (92) Šķiet, ka atkāpei nav būtiskas ietekmes uz elektromobilitāti.

5.5. **Atkāpes piemērošanas periods un nosacījumi, kas vērsti uz konkurences palielināšanu un integrāciju iekšējā elektroenerģijas tirgū**

- (93) Regulas (ES) 2019/943 64. pantā un Direktīvas (ES) 2019/944 66. pantā attiecībā uz mazām izolētām sistēmām ir skaidri noteikts, ka atkāpe ir ierobežota laikā un tiek pakļauta nosacījumiem, kas vērsti uz konkurences palielināšanu un integrāciju iekšējā elektroenerģijas tirgū.

- (94) Attiecībā uz mazām izolētām un mazām savienotām sistēmām Regulā (ES) 2019/943 un Direktīvā (ES) 2019/944 ir paredzēts obligāts ierobežojums vairākiem nolūkiem. Pirmkārt un galvenokārt, minētajos tiesību aktos tiek pieņemts, ka vispārējo tiesisko regulējumu var piemērot attiecībā uz visām situācijām iekšējā tirgū un ka šāda vispārēja piemērošana ir izdevīga sabiedrībai. Lai gan Regulas (ES) 2019/943 64. pantā ir atzīts, ka konkrētās situācijās atkāpes var būt nepieciešamas, šādas atkāpes var palielināt vispārējās sistēmas sarežģītību un var radīt šķēršļus tirgus integrācijai arī kaimiņu reģionos. Turklāt atkāpes pamatojums parasti balstās uz tā laika tehnisko un tiesisko regulējumu un uz konkrētu tīkla topoloģiju. Visas šīs situācijas noteikti kādreiz mainīsies. Visbeidzot, ir svarīgi, lai tirgus dalībnieki spētu pietiekami savlaicīgi paredzēt regulējuma izmaiņas. Tādējādi visām atkāpēm ir jābūt ierobežotām laikā.
- (95) Spānija lūdz piemērot Meliljai atkāpi no visiem termiņiem, jo ir maz ticams, ka tiks izveidots starpsavienojums starp Melilju un Spānijas kontinentālo daļu (un tādējādi ar Savienības kontinentālo elektroenerģijas sistēmu). Komisija atzīst Spānijas norādītos iemeslus, bet norāda, ka Melilja nav viens no tālākajiem reģioniem, kas atzīti saskaņā ar LESD 349. pantu, un ka atkāpei ir jābūt ierobežotai laikā.
- (96) Ņemot vērā nenoteiktību attiecībā uz iespējamu starpsavienojumu starp Melilju un Spānijas kontinentālo daļu un būtiskās darbības problēmas šajā teritorijā, Komisija uzskata, ka ir samērīgi piešķirt atkāpes Meliljai uz laiku, kas ir atkarīgs no autonomās pilsētas savienojuma ar Spānijas kontinentālo daļu, izņemot attiecībā uz atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 25. panta 2.–4. punkta, kas jāpiemēro laikposmā līdz 2029. gada 31. decembrim, kā noteikts lēmumā par valsts atbalstu lietā SA.42270,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Spānijas Karalistei attiecībā uz Melilju piešķir atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 3. panta pirmās daļas a), b), e), k), o) un p) punkta, 6. panta, 7. panta 1. punkta un 8. panta 1. un 4. punkta, 9., 10., 11., 14., 15. panta, 16. panta 1. un 2. punkta, 22. panta 2. punkta un 25. panta 2.–4. punkta, kā arī no Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punkta.

2. pants

Atkāpi, kas saskaņā ar 1. pantu piešķirta no visiem tajā uzskaitītajiem Regulas (ES) 2019/943 un Direktīvas (ES) 2019/944 noteikumiem, piemēro līdz laikam, kad Melilja būs savienota ar kontinentālo Spāniju, izņemot atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 25. panta 2.–4. punktu, ko piemēro laikposmā līdz 2029. gada 31. decembrim.

3. pants

Šis lēmums ir adresēts Spānijas Karalistei.

Briselē, 2025. gada 16. maijā

Komisijas vārdā –
Komisijas loceklis
Dan JØRGENSEN